

6/ EXTERIÉR KOŇA

1/ Morfologické znaky sú všetky znaky, ktoré môžeme na zvieratú pozorovať zrakom alebo hmatom / napr. farba srsti, tvar hrudníka / Súbor týchto vlastností, to je celkový vzhľad zvieratá, tvorí :zovňajšok čiže :

a/ **exteriér, súčasťou zovňajšku je aj zafarbenie zvieratá**

b/ exteriér, súčasťou zovňajšku nie je zafarbenie zvieratá

c/ exteriér, súčasťou zovňajšku sú odznaky na tele zvieratá

3/ **Exteriér podáva obraz o biologickej hodnote zvieratá z hľadiska úžitkového smeru. Podľa exteriérových znakov, môžeme usudzovať aj na jeho fyziologické vlastnosti. Účelom posudzovania exteriéru je zhodnotiť telesné tvary, vzhľadom na požadovanú úžitkovosť. Medzi základné telesné oblasti / krajiny tela / koňa patria / obrázok č.1 / :**

Hladová jama = **23**

Chochol' stehrovej kosti = **30**

Bedrá = **22**

Zápästie = **12**

Oblasť ramenného kĺbu = **8**

Kríže = **27**

Kohútik = **8**

Bedrový hrbol' = **28**

Záprstie = **13**

Sponka = **14**

Plece = **7**

Päta = **33**

Korunka = **15**

Rameno = **9**

Oblasť laktového kĺbu = **10**

Šija = **2**

4/ **Súčasťou hodnotenia exteriéru je aj zisťovanie údajov o telesných rozmeroch zvieratá. Do skupiny základných telesných rozmerov patria :**

a/ Kohútiková výška palicová KVP = meria sa na šírku dlane za lopatkou a kohútikom v mieste najmenšieho obvodu kohútika po zem

b/ Kohútiková výška palicová KVH = kolmá vzdialenosť najvyššieho bodu kohútika po zem

c/ Kohútiková výška palicová KVP = kolmá vzdialenosť najvyššieho bodu kohútika po zem

5/ **Medzi ďalšie telesné rozmery patrí :**

a/ vzdialenosť vonkajšej pätky ľavej prednej končatiny k najvyššiemu bodu kohútika = **kohútiková výška pásková KVP**

b/ telesný rozmer, ktorý sa meria sa na šírku dlane za lopatkou a kohútikom v mieste najmenšieho obvodu je = **obvod hrudníka**

c/ telesný rozmer, ktorý sa meria sa krátkou páskovou mierou na ľavej prednej končatine na prechode hornej tretine jej dĺžky do druhej tretiny / v najslabšom mieste /, u žriebät sa tento rozmer meria v najslabšom mieste v polovici záprstia je = **obvod záprstia**

Pomôcka k otázke č.5 : obvod záprstia, kohútiková výška pásková KVP, obvod hrudníka

6/ Tieto základné rozmery patria do charakteristiky plemien koní. Príkladom môžu byť smerné čísla telesných rozmerov pre zaradenie koní do plemenitby u plemena anglický polokrvník :

Priemerné a minimálne hodnoty

Pohlavie	KVP	KVH	OH	OZ	ŽH	Rozdiel OH - KVP
Žrebec	172 – 169	162 – 159	192 – 187	21,5 – 21	550 – 500	20 – 18
	192 – 209	182 – 192	172 – 169	15,5 – 16,5	850 – 950	30 – 31
	152 – 162	152 – 162	212 – 213	25,5 – 26,5	350 – 450	15 – 16
Kobyła	170 – 166	160 – 156	194 – 186	21 – 20	520 – 470	24 – 20
	192 – 209	182 – 192	172 – 169	15,5 – 16,5	850 – 950	30 – 31
	152 – 162	152 – 162	212 – 213	25,5 – 26,5	350 – 450	15 – 16

7/ Druhým príkladom sú minimálne a priemerné telesné rozmery v ŠPK SLOVENSKÝ TEPLOKRVNÍK vo veku 3 rokov :

Pohlavie	KVP	OH	OZ	ŽH	Rozdiel OH - KVP
Žrebec	161 - 163	193 - 196	21,4 – 22,2	550 - 593	17 - 23
	192 – 209	172 – 169	15,5 – 16,5	850 – 950	30 – 31
	152 – 162	212 – 213	25,5 – 26,5	350 – 450	15 – 16
Kobyła	159 – 162	190 - 193	20,5 – 21,2	520 - 578	18 - 26
	192 – 209	172 – 169	15,5 – 16,5	850 – 950	30 – 31
	152 – 162	212 – 213	25,5 – 26,5	350 – 450	15 – 16

8/ Medzi ďalšie telesné rozmery koňa patria napríklad :

a/ rozmer, ktorý sa meria od predného okraja ramenného kĺbu po zadný okraj kĺbu sedacieho sa volá = **šikmá dĺžka tela / trupu /**

b/ vzdialenosť medzi obidvoma ramennými kĺbmi, ktorá sa meria Wilkensovým kružidlom sa volá = **šírka hrudníka**

c/ rozdiel medzi hodnotou výškou hrudnej kosti od zeme a výšky v kohútiku /KVH/ sa volá = **hĺbka hrudníka**

d/ telesný rozmer, ktorý sa meria v najnižšom bode chrbtovej línie ppo zem sa volá = **výška v sedle**

Pomôcka : **hĺbka hrudníka, výška v sedle, šírka hrudníka, šikmá dĺžka tela / trupu /**

9/ Na základe nameraných telesných rozmerov je možné vypočítať rôzne indexy:

a/ Medzi ne patrí index, ktorý sa vypočíta tak, že :živá hmotnosť sa vynásobí 100 a výsledok sa vydělí obvodom záprstia, tento index sa volá = **INDEX**

ZAŤAŽENIA ZÁPRSTIA

b/ Druhým príkladom indexu, kde použijeme telesné rozmery je index, ktorý sa vypočíta tak, že : živá hmotnosť sa vynásobí 100 a výsledok sa vydolí palicovou kohútikovou. Index sa volá = **jednoduchý INDEX MOHUTNOSTI KOŇA**, Pomôcka : **kombinovaný INDEX MOHUTNOSTI KOŇA, jednoduchý INDEX MOHUTNOSTI KOŇA, relatívny INDEX MOHUTNOSTI KOŇA, INDEX ZAŤAŽENIA ZÁPRSTIA, INDEX ZAŤAŽENIA PREDLAKTIA, INDEX ZAŤAŽENIA ZÁPASTIA**

10/ Medzi základné sfarbenie koní patrí BELKO / BELLUŠ /. V prípade, že nemá pigment ani v srsti a ani v koži, je to :

a/ ALBÍN

b/ LEUCÍN

c/ IZOLEUCÍN

11/ V rámci BELKOV existujú farebné varianty. Jednou z nich je kôň, ktorý má srst' zmiešanú so čiernymi chĺpkami. Má čiernu hlavu a spodné časti končatín. Takáto varianta sa volá :

a/ ALBÍN

b/ MURKO

c/ IZABELA

12/ Kôň, ktorý má farbu srsti červenú, žltkastočervenú a tak isto má sfarbenú hrivu a chvost / môže mať svetlejší alebo tmavší odtieň /, nikdy nemá vlásie na hrive a chvoste čierne sa volá :

a/ IZABELA

b/ RYŠIAK

c/ PLAVÁK

13/ Kôň, ktorý má srst' žltú, hriva, chvost a spodné časti končatín sú buď tej istej farby alebo sú svetlejšie, niekedy až biele, kopytá sú žlté, oči modré alebo červené, belavú hrivu a chvost sa volá :

a/ IZABELA

b/ RYŠIAK

c/ PLAVÁK

14/ Kôň, ktorý má žltú farbu rozličných odtieňov, farba kože je tmavo pigmentovaná, spodné časti končatín, hriva a chvost sú čierne a má typický čierny úhorí pás od kohútika až po koreň sa volá :

a/ IZABELA

b/ RYŠIAK

c/ PLAVÁK

15/ U varianty svetlého plaváka je srst' svetložltá a farba hrivy a chvosta je :

a/ BIELA

b/ ČIERNA

c/ ŽLTÁ

16/ Kôň, ktorý má hnedú až červenohnedú srst', čierne spodky končatín, hrivu a chvost sa volá :

a/ HNEDÁK

b/ VRANÍK

c/ IZABELA

17/ Kôň, ktorý má čiernu srst' na celom tele, tmavú kožu, čo vyniká hlavne na málo ochlpených miestach, čierne kopytá a nemá žiadne farebné odtiene / varianty / sa volá :

a/ HNEDÁK

b/ VRANÍK

c/ IZABELA

18/ Medzi vrodené odznaky patria odchýlky od bežného sfarbenia. Príkladom môžu byť odznaky na hlave, trupe a končatinách. Ide napríklad o

a/ niekoľko chĺpkov odlišnej farby na čele. Takýto odznak sa volá =

PREKVITNUTÉ ČELO

b/ malá škvrna na čele priemeru asi 20 mm sa volá = **KVIETOK**

c/ väčšia belavá škvrna na čele, v ktorej sú často primiešané aj iné farby sa volá = **HVIEZDA**

d/ biely pás, ktorý prechádza od spojnice vnútorných očných oblúkov pozdĺž nosa sa volá = **NOSOVÝ PÁS / pásik /**

e/ široký pás od čela až po horný okraj pysku sa volá = **LYSINA**, ak je širší ako 80 mm, tak sa volá = **LUCERNA**

f/ ružová škvrna medzi nozdrami sa volá = **ŠNUPKA** a škvrna na dolnom pysku sa volá = **ŽABKA**

g/ tmavé škvrny na tmavo pigmentovanej koži ryšiakov sa volajú = **ECLIPSOVE ŠKVRNY**

Pomôcka : LUCERNA, ŽABKA, ŠNUPKA, KVIETOK, PREKVITNUTÉ ČELO, HVIEZDA, LYSINA, NOSOVÝ PÁS / pásik /, ECLIPSOVE ŠKVRNY, ELIPSOVÉ ŠKVRNY

19/ Pri hodnotení exteriéru sa zisťujú aj odchýlky od normálneho utvárania jednotlivých časti tela koňa. Príkladom môžu byť postoje končatín, kde okrem pravidelného postoja môžeme napríklad pri pohľade spredu na hrudníkové končatiny zistiť tieto odchýlky od normálneho postoja :

/obrázok č.2 / :

úzky = **2**

v zápästných kĺboch zblížený / do X / = **8**

zápästných kĺboch oddialený / do O / = **9**

roztvorený = **7**

široký = **3**

zbiehavý = **4**

zovretý = **6**

rozbiehavý = **5**

20/ Pri pohľade z boku, okrem normálneho postoja môžeme zistiť tieto odchýlky :

predkročný = **3**

prikľaklí = **4**

zákročný = **2**

medvedí = **6**

baraní = 5

21/ Najčastejšie sa exteriér hodnotí pri zvodoch koní a pri :

a/ zápisoch do plemenných kníh, výkonnostných skúškach a na výstavách

b/ zápisoch do plemenných kníh, výkonnostných skúškach

c/ zápisoch do plemenných kníh, a na výstavách